

УДК 378.4.09 (477.83)

П 58

Руслана ПОПП

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
У ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ
(1944 – 1953)**

У статті висвітлюється діяльність Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка в 1944 – 1953 роках, коли в краї відновлюється сталінський тоталітарний режим. Аналізується студентський і викладацький склад тоді ще учительського інституту. Простежується вплив суспільно-політичної ситуації в регіоні на роботу вищого навчального закладу.

Ключові слова: *Дрогобич, учительський інститут, викладачі, студенти, сталінський тоталітарний режим.*

Вивчення історії Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка особливо у складні і суперечливі періоди історії краю має велике значення для відновлення історичної правди, тієї духовної боротьби, яка під тиском тоталітарної системи набирала вельми жорстоких і спотворених форм. Об'єктивне висвітлення розвитку системи вищої школи в західноукраїнському регіоні в контексті його суспільно-політичного життя дає підстави для винесення відповідних уроків з огляду на сучасні процеси в освіті незалежної України.

Всю багатогранну діяльність Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка од часу заснування до початку XXI століття вперше проаналізовано у виданні “Дрогобицький державний університет ім. Івана Франка”, присвяченому 60-річчю його утворення [2].

© Попп Руслана, 2009

Біографічні відомості про окремих викладачів вищого навчального закладу зібрані у книзі “Історія Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка в іменах” [3]. У книзі “Історичний факультет Франкового університету в Дрогобичі 1940 – 2007” висвітлюються основні етапи діяльності історичного факультету [4]. Досліджень, присвячених окремим періодам розвитку ДДПУ імені Івана Франка, немає.

Метою статті є на основі архівних матеріалів об’єктивно показати відновлення діяльності учительського інституту у повоєнні роки, розглянути процес набору та підготовки студентів, забезпечення науково- педагогічними кадрами, з’ясувати характер і наслідки впливу суспільно-політичної ситуації в краї на роботу вищого навчального закладу.

Дрогобицький учительський інститут було створено постановою Ради Народних Комісарів УРСР 15 квітня 1940 року. Усього кілька місяців на засадах радянської вищої школи пропрацював новий навчальний заклад. Його діяльність була перервана початком радянсько-німецької війни. Вкрай мало є даних про початки роботи інституту [1, 583]. Відомо, що першим його директором був А.Туман. До війни працювали восьмеро викладачів і на основних курсах у 1940 р. навчалися 350 студентів [VII, 1].

Розглядаючи культуру як дієвий засіб радянзації західноукраїнських земель, нова влада мобілізувала значні матеріальні і людські ресурси на відновлення і збільшення закладів освіти і культури краю. Ще тривали воєнні дії, коли постановою уряду відновила діяльність Дрогобицького учительського інституту. Це було у листопаді 1944 року, коли РНК УРСР прийняла відповідне рішення щодо структури учительського інституту в Дрогобичі. На виконання цієї постанови видано відповідні накази Управління у справах вищої школи при РНК та Народного комісара освіти УРСР П.Г.Тичини про основне завдання поновленого навчального закладу, було визначено план набору та керівників інституту і основних підрозділів [2, 21].

Перший після окупації план набору студентів був визначений у 180 осіб. На факультеті мови і літератури мали навчатися 60

студентів (30 – на відділенні української мови і літератури, стільки ж – на відділенні російської мови і літератури), по 60 осіб приймали на фізико-математичний та історичний факультети [II, 3]. Перший повоєнний набір студентів проходив із труднощами. Причиною недобору була мала кількість випускників середніх шкіл, адже під час окупації середні школи були закриті і молодь мала 6–7-річну освіту. На трьох факультетах у воєнну зиму розпочали навчання лише 166 студентів, з яких станом на 1 травня 1945 р. залишилося 150 [2, 35]. Для підготовки вступників створювалися підготовчі відділи, курси з відривом і без відриву від виробництва [XII, 125]. У 1945 р. було продовжено термін подачі документів до учительських інститутів республіки, навчання на першому курсі розпочалося 1 жовтня [XII, 62]. Поза конкурсом до вищого навчального закладу вступали учасники Великої Вітчизняної війни [IX, 52]. Кількість студентів у перші роки після війни постійно змінювалася, адже були значні переміщення населення. До Польщі переїжджали студенти польської національності, українці переселялися з Польщі, протягом усього навчального року на навчання зараховувалися демобілізовані з радянської армії.

Щоб за будь-яких умов виконати державні плани набору студентів до учительських інститутів, окремі вищі навчальні заклади порушували законодавство – приймали осіб з незакінченою середньою освітою [XII, 74]. Аналіз відрахувань студентів Дрогобицького учительського інституту за 1945/1946 н.р. показує, що на початку року 21 студент був відрахований через відсутність повної середньої освіти, 5 – через неуспішність, 5 – за порушення навчально-виробничої дисципліни; 4 особи переїхали з Дрогобича, за станом здоров'я не могли продовжувати навчання 2 студенти [XVII, 2].

У 1946 р. на перший курс інституту було заплановано прийняти по 125 осіб на денну та заочну форму навчання [XVI, 94]. У червні навчалися 96 студентів стаціонару і 151 заочного відділення [XVI, 18]. У наступні роки зберігалася тенденція до поступового збільшення кількості першокурсників, розширення спеціальностей. На початку 1950/1951 н.р. студентів у інституті було 439, на кінець – 388 осіб. У 1952 р. Дрогобицький

учительський інститут був реорганізований у педагогічний інститут. Тоді навчався 471 студент [XIV, 14 – 15].

Перший випуск спеціалістів Дрогобицького учительського інституту відбувся у лютому 1947 р. Дипломи отримали 86 молодих учителів. Ще 117 було випущено у червні. Восьмеро з них отримали диплом з відзнакою [XX, 27]. А всього учительський інститут за 1947 – 1954 рр. випустив 1 267 осіб стаціонарної форми навчання, 760 – заочної. З них: філологів – 1 116, істориків – 574, математиків – 337 [2, 32].

Треба мати на увазі, що частина випускників тих років у різний спосіб намагалися уникнути виїзду на місце праці за призначенням. У зв'язку з цим Міністерство освіти УРСР 23 липня 1946 р. надіслало вищим навчальним закладам, у тому числі Дрогобицькому учительському інституту, листи з вимогою забезпечити прибуття випускників до місця праці. Міністерство попереджувало “всіх, які ухилятимуться від своєчасного виїзду на роботу, треба розглядати як дезертирів трудового фронту і притягувати до судової відповідальності” [2, 32].

Водночас відбувалися зміни у національному складі студентства. На всіх факультетах інституту в лютому 1948 р. навчалися 224 особи, з них – 194 українці, 24 росіяни і 2 представники інших національностей [XXI, 15]. Уже на початку 1952 р. з 471 студента було українців – 437, росіян – 24, білорусів – 1, євреїв – 9 [XVI, 15]. Отже, у повоєнні роки серед студентів переважали українці. Утім частка місцевої молоді була незначною, реальних підстав для збільшення її в умовах сталінського тоталітарного режиму не було. У вересні 1947 року загальна кількість студентів у Дрогобицькому учительському інституті становила 344 особи, з них лише 83 були місцеві [VIII, 12]. І якщо на початку відновлення роботи інституту були проблеми з набором, не вистачало молоді з середньою освітою, то у наступні роки це залежало від політичної ситуації в краї [XII, 74].

Діяльність вищих навчальних закладів у досліджуваний період була спрямована не тільки на розвиток освіти і науки в регіоні, головно на здійснення радянських заходів у молодіжному середовищі. Сталінський тоталітарний режим, який відновлювався в західних областях України, намагався у

найкоротші терміни включити західноукраїнські землі до загальносоюзної системи, уніфікувати всі суспільно-політичні та культурно-освітні процеси, подолати супротив визвольних сил ОУН-УПА. Місцева кваліфікована інтелігенція не задовольняла потреб радянського будівництва саме з точки зору класового складу, політичної позиції. Радянська влада розцінювала її насамперед як носія національної самосвідомості, натхненника “українського буржуазного націоналізму”. Отож, основна ставка робилася на молодь. Радянська влада, хоча й постійно декларувала ліквідацію соціальних і національних обмежень щодо студентів, на практиці не дотримувалася цього – перевага надавалася робітникам, колгоспникам та їхнім дітям.

Карні органи пильно стежили за контингентом вступників та за студентами. У Директиві управління у справах вищої школи від 10 жовтня 1946 року, під грифом “Секретно”, вимагалось від керівництва Дрогобицького учительського інституту прискорити подання відомостей “про партійний, національний, віковий склад усіх студентів” [XVI, 26]. Постійні перевірки і чистки виявляли активних учасників підпілля ОУН-УПА, “класово ворожі елементи”, що, як правило, були дітьми заможних селян, священиків, мали родинні зв’язки з членами ОУН-УПА та їх прихильниками.

У кожному вищому навчальному закладі пріоритетна роль відводилися кафедрам марксизму-ленінізму, створювалися партійні і комсомольські організації. Ідейно-політичне загартування молоді здійснювалося через лекції, політінформації, семінари, літературу, мистецтво, кіно. Партійно-комуністична ідеологія насаджувалася передовсім через зміст освіти, який реалізовувався у навчальних планах, програмах, підручниках. Вони уніфікувалися, розроблялися під постійним наглядом партійних органів. У звіті Дрогобицького учительського інституту за 1947/1948 н.р. відзначалися робочі програми кафедри історії, які саме “будувалися так, щоб забезпечити дієву боротьбу проти рецидивів буржуазної ідеології, ідеології українського буржуазного націоналізму на історичному фронті” [XI, 27].

Дуже часто заходи ідейно-політичного виховання молоді мали зовнішній ефект. У лютому 1948 р. із 224 студентів усіх

факультетів Дрогобицького учительського інституту лише 8 були членами КП(б)У і 63 членами ВЛКСМ [XXI, 15]. Доповідаючи на засіданні вченої ради в лютому 1949 р, проректор наголошував: “На низькому рівні стоїть зростання комсомольської організації, питання антирелігійної роботи. Студенти прямо заявляють, що до церкви вони ходять, що вступати до комсомолу бояться” [XXII, 22]. У доповідній військового прокурора військ МВС Дрогобицької області за 1947 р. подаються дані про арешт “за участь в контрреволюційній націоналістичній організації ОУН та в бандах УПА” 20 осіб студентської і учнівської молоді [4, 373].

Попри всі колізії того часу студенти брали участь у наукових і самодіяльних гуртках. Упродовж кількох років працював історичний гурток, у якому молодь опановувала навички науково-дослідної і пошукової роботи [3, 11]. Популярними були драматична студія, гурток співу, а також різноманітні спортивні секції: волейболу, гімнастики, легкої атлетики. При інституті діяла і дитяча спортивна секція “Більшовик”. Під керівництвом комсомольської організації в інституті організовувалися літературні свята, вечори відпочинку [XV, 51].

У повоєнні роки поступово вирішувалися і проблеми кадрового забезпечення. У вищому навчальному закладі після відновлення діяльності працювали шість викладачів [III, 5]. Наприкінці 1944 р. у вчительському інституті не вистачало фахівців з історії, фізики, хімії, військової та фізичної підготовки. Тому педагогічні колективи міста та області поповнювалися кадрами зі східних областей України і всього Радянського Союзу, демобілізованими з армії, а також випускниками вищих навчальних закладів. У грудні 1945 р. на семи кафедрах інституту працювало вже 29 штатних викладачів і 8 осіб навчально-допоміжного персоналу [XIV, 166]: на кафедрі основ марксизму-ленінізму – 3, історії – 4, педагогіки – 2, літератури – 6, мови – 7, фізики і математики – 4, військово-фізичної підготовки – 3. Серед них не було жодного з ученим званням. Лише завідувачка кафедри літератури М.Д.Коробко мала науковий ступінь кандидата філологічних наук [XVI, 20]. Десять викладачів розпочали свою професійну діяльність одразу

після закінчення вищого навчального закладу [XVI, 32]. Для повноцінної роботи кафедр у 1946/1947 н.р. учительському інституту потрібні були фахівці таких спеціальностей: психології, загальної історії, української мови, вищої математики, української літератури, російської мови [XVII, 18]. У травні 1946 р. тодішній заступник міністра освіти І. Гуленко звертався до директора Краснодарського педучилища з листом, у якому зазначалося: “В зв’язку з тим, що вузи в Західних областях не повністю укомплектовані викладачами, зобов’язуємо Вас після закінчення навчального року відкомандирувати тов. Косовського І.О. – викладача української мови – в розпорядження Міністерства освіти УРСР для роботи в Дрогобицькому учительському інституті” [XVI, 65].

У перші повосенні роки була велика плінність працівників. Лише директори змінювалися тричі. Від 6 листопада 1944 р. до 15 червня 1946 р. інститутом керував Іван Максимович Рудченко, з 22 червня цього року до грудня 1947 р. – Григорій Якович Копійко, з 2 грудня 1947 р. до 15 вересня 1950 р. учительський інститут очолював Григорій Прокопович Катренко. Його змінив Микола Володимирович Підпригоршук, який керував інститутом до 19 липня 1960 р. [2, 22].

Переставали працювати у інституті через різні причини – непрофесійність, “політичну неблагонадійність”, проблеми особистого характеру. У звіті Дрогобицького учительського інституту за 1945/1946 н.р. зазначається, що “Купіна М.М. мусить бути замінена більш сильним викладачем” [II, 22]. Керівний склад інституту, завідувачі кафедр входили до номенклатурних посад, тому після ретельного вивчення особових справ затверджувалися на рівні міністерства [XVI, 72].

На початку 1951/1952 н.р. в учительському інституті було 42,5 штатних одиниць. Протягом року у зв’язку з переходом на навчальні плани педінститутів кількість працівників збільшилася до 44 осіб. Серед викладачів у цей час уже був один доцент і 7 кандидатів наук: І.І. Гапшенко, П.Ю. Маруня, І.Я. Кошарний, П.З. Козік – кандидати історичних наук, Є.М. Дмитровський, М.Д. Коробко – філологічних наук, Р.С. Горбач – кандидат педагогічних наук [2, 72].

У період утвердження в краї сталінського тоталітарного режиму вирішальним був не фаховий рівень викладача, а його політична позиція. Критичні зауваження у звітах про перевірку лекцій викладачів інституту були, як правило, ідеологічного характеру. Так, М.Грантюк – викладач основ марксизму-ленінізму – “не вміє пояснити цитат класиків марксизму-ленінізму”, І.Коцоловський “зробив політично неправильні висновки про роль народних мас в історії”, Коваленко “не підкреслила революційно-демократичні сторони в творчості Коцюбинського” [V, 3 – 6]. На початку 1946 р. Грантюк взагалі був усунутий від викладання через те, що “не забезпечує відповідний ідейно-теоретичний і політичний рівень” [XIX, 1].

Особливо не довіряли місцевій інтелігенції. У 1947 році з 47 працівників учительського інституту – викладачів, лаборантів, бухгалтерів, бібліотекарів, адміністративно-господарських працівників – лише 5 були місцевими [XIII, 39]. Незважаючи вже на повоєнні випуски вищих навчальних закладів регіону, у 1952 р. із 40 викладачів інституту 2 було із західних областей [2, 35].

Прийняті впродовж 1946 – 1948 рр. ідеологічні постанови ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У з питань літератури, мистецтва, науки, які за своїм змістом були прямим порушенням цивілізованих норм і принципів у здійсненні культурної політики, націлювали партійне керівництво усіх рівнів на розгортання кампанії проти “українського буржуазного націоналізму”, “схиляння перед іноземщиною”, “безродного космополітизму”. На практиці це означало упереджену оцінку і безпідставні звинувачення багатьох діячів освіти, науки, культури, особливо в західних областях України. Публікації у пресі, публічні нападки на різноманітних зборах були звичними заходами ідеологічного “виховання” інтелігенції [5, 21 – 22].

Основні напрями культурно-ідеологічної політики партії були дороговказом для партійних функціонерів усіх рівнів. Виконуючи партійні настанови про боротьбу з “історичною школою М.Грушевського та його учнів”, в інституті теж засуджували “ворожі буржуазно-націоналістичні перекручення “школи” Грушевського в історії українського народу”. На вченій раді вищого навчального закладу у 1948 р. “за безідейність

викладання” критикували викладача літератури М.Коваленка, у 1949 р. на раді “викрили і розгромили космополітів і антипатріотів” – викладача літератури С.Яржемського, який “став на шлях низькопоклонства перед буржуазною розглінною культурою Заходу і ставив російську громадську думку і російську класичну літературу в залежність від західноєвропейської”, завідувача кафедри математики В.Савроня – “за пропаганду ідеалізму”. Старшого викладача літератури М.Нехотящого критикували за те, що у своїх статтях “видатних попередників російської соціал-демократії Герцена і Белінського без зазріння совісті зарахував в учні Західної Європи” [XVI, 19 – 21].

Нова хвиля ідеологічного наступу розпочалася після публікації в 1951 р. у газеті “Правда” статті, в якій “викривалися серйозні помилки в ідеологічній роботі на Україні”. В усіх навчальних закладах вводилося стенографування і “критичне обговорення лекційних занять”. Лекції мали бути “глибоко ідейні, органічно пов’язані з сучасністю, пройняті ідеєю непримиренної боротьби проти буржуазної ідеології... і в першу чергу проти буржуазного націоналізму і космополітизму” [X, 79]. Стенограми окремих лекцій, наприклад, з навчальної дисципліни “Основи марксизму-ленінізму” відсилалися в десятиденний термін на перевірку в Управління викладання суспільних наук Міністерства вищої освіти СРСР [IX, 92].

За політичними звинуваченнями, як правило, йшли репресивні заходи. У 1949 р. В.М.Савронь був звільнений як такий, що “не забезпечує ідейного виховання студентів, на лекціях допускає грубі і ворожі ідеалістичні помилки, в громадсько-політичному житті інституту проявляє аполітичність” [3, 163]. У 1950/51 н.р. був репресований В.І.Регей – заступник директора з навчальної та наукової роботи. До кінця 1951/52 н.р. був звільнений з роботи доцент кафедри літератури І.С.Романченко, який, як зазначалося у звіті про роботу інституту за цей навчальний рік, “перебував в минулому на окупованій території, проводив антирадянську діяльність і допускав у лекціях прояви буржуазного націоналізму”. У квітні 1952 р. з подібних мотивів були звільнені з роботи кандидат історичних наук, завідувач фізико-математичного та історичного відділів П.З.Козік та кандидат філологічних наук

М.Д.Коробко [2, 35]. І.О.Коцовський, який спочатку працював старшим викладачем мови, а в 1947 – 1948 рр. – деканом мовно-літературного факультету інституту, був звільнений і репресований “як ворожий по ідейному відношенні, за певні стосунки до “скрипниківщини” і СВУ” [3, 90].

Перші мирні роки мало чим відрізнялися від важких буднів воєнного часу. В інституті бракувало меблів, настінних дошок, звичними були перебої у постачанні газу і світла [XX, 1 – 2]. Не вистачало найнеобхіднішої навчальної літератури. До війни бібліотека інституту нараховувала 50 000 примірників книг, після окупації лише – 300 [II, 3]. За особливим розпорядженням заступника наркома освіти УРСР О.Руського, всі установи та організації Дрогобича, які володіли книгами зі штампом навчального закладу, мали негайно передати їх інституту [XII, 48]. Харківський університет та його бібліотека надіслали до Дрогобича 3 тисячі підручників [XII, 49]. У першому півріччі 1945/1946 н.р. у бібліотеці інституту було понад 4 тисячі книг і журналів, а в кінці року вже 7 200 примірників: 3 500 – художньої літератури, 1 500 – наукової, 900 – різних підручників, решта – брошури. Поповнилася бібліотека історико-географічними картами [XVII, 4]. Та все ж не вистачало підручників з мовознавчих дисциплін, загальної фізики, математики, креслення, психології, педагогіки, а також історії середніх віків, СРСР та української літератури. У 1952 р. бібліотека переїхала в окреме приміщення, її книжковий фонд нараховував 6 950 томів книг [XIV, 40].

Відразу після війни люди погано харчувалися, одягалися. Карткова система не могла забезпечити всі потреби. За карткою, наприклад, денна норма хліба для викладача Дрогобицького учительського інституту становила 600 г, крім хліба, він міг отримати щомісяця: м'яса – 180 г, жиру і цукру – по 400 г, круп і макаронних виробів – 1 кг 200 г [XII, 150]. Продовольчі картки у вищих навчальних закладах УРСР надавалися лише професорсько-викладацькому складу і студентам. Виняток становили міста Київ, Львів, Дрогобич, Ужгород, які були взяті на гарантоване постачання. Тобто, у Дрогобичі адміністративно-господарські працівники і допоміжний персонал інституту

отримували продукти за картками. Студентам-заочникам, які приїжджали на екзаменаційні сесії, виділяли по 500 грамів хліба на день [XVI, 150].

Водночас звичними були проблеми із отоварюванням карток і якістю продуктів, які видавали за талонами, або взагалі з їх відсутністю, особливо не вистачало промислових товарів. Продукти на ринку були надзвичайно дорогі. Ціни на 1 жовтня 1946 року на продуктовому ринку Дрогобича були такими: м'ясо – 310 крб. за 1 кг, вершкове масло – 110 крб., олія – 130 крб., борошно пшеничне – 32 крб., картопля – 1,5 крб. За хліб житній віддавали 7 крб., пшеничний – 22 крб., за 1 л молока – 8 крб., 22 крб. – за десяток яєць [I, 92], а місячний оклад старшого викладача був 1 200 карбованців [XVI, 63]. У цій складній ситуації рятували присадибні ділянки. Дрогобицький учительський інститут мав своє підсобне господарство [XVI, 274].

У перші повоєнні роки складними були і житлові умови. Помешкання для працівників інституту держава надавала безкоштовно, забезпечувалися гуртожитками і студенти. У 1945/1946 н.р. житлова площа гуртожитків інституту задовольняла потреби на 65%. Бракувало квартир і для працівників. У 1947 р. викладачі Г.Яременко і Т.Школьний зверталися зі скаргою до Міністерства освіти УРСР на незадовільні житлові умови (мешкали в аудиторії інституту). Щоб розв'язати проблему, заохочувалося індивідуальне будівництво, на що для працівників інституту у 1947 р. уряд виділив позику у розмірі 20 тис. крб. [XVI, 165].

Роки без війни сприяли тому, що населення, хоча і повільно, налагоджувало життя і побут. У 1947 р. була скасована карткова система. Тоді ж було проведено і грошову реформу. У 1952 р. було закріплено чотири будинки на 16 квартир, на покращення житлових умов чекали 25 викладачів інституту. У цьому ж році інститут мав уже три гуртожитки загальною площею 1 698 кв.м. [XIV, 13 – 14].

Отже, відновлення діяльності Дрогобицького вчительського інституту у перші повоєнні роки проходило на засадах радянської системи вищої школи. Поступово формується студентський контингент, вирішуються кадрові

проблеми вищого навчального закладу. Однак партійно-комуністична заідеологізованість навчання і виховання, нехтування національно-духовними традиціями, репресивні заходи влади щодо студентів і викладачів спричинили гальмування творчого потенціалу.

Перспективним у висвітленні цієї тематики є детальне вивчення наступних періодів історії Дрогобицького державного університету імені Івана Франка.

Джерела та література

- I. Державний архів Львівської області (далі ДАЛО). – Ф.П. 5001.
– Оп. 1. – Спр. 77.
II. ДАЛО. – Ф.П. 5001. – Оп. 2. – Спр. 88.
III. ДАЛО. – Ф.П. 5001. – Оп. 2. – Спр. 89.
IV. ДАЛО. – Ф.П. 5001. – Оп. 2. – Спр. 213.
V. ДАЛО. – Ф.П. 5001. – Оп. 7. – Спр. 108.
VI. ДАЛО. – Ф.П. 5001. – Оп. 7. – Спр. 176.
VII. ДАЛО. – Ф.П. 5001. – Оп. 6. – Спр. 213.
VIII. ДАЛО. – Ф.П. 5002. – Оп. 1. – Спр. 45.
IX. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 1. – Спр. 1.
X. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 1. – Спр. 2.
XI. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 1. – Спр. 5.
XII. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 1. – Спр. 10.
XIII. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 1. – Спр. 15.
XIV. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 1. – Спр. 83.
XV. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 2. – Спр. 2.
XVI. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 3. – Спр. 3.
XVII. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 7. – Спр. 7.
XVIII. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 7. – Спр. 108.
XIX. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 12. – Спр. 12.
XX. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 14. – Спр. 14.
XXI. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 16. – Спр. 16.
XXII. ДАЛО. – Ф.Р. 2018. – Оп. 47. – Спр. 48.

I. Галів В. Місто Дрогобич в умовах утвердження радянської влади (1939 – 1941): історіографія питання // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 17: Українсько-польсько-білоруське сусідство: XX століття. – Львів, 2008. – С. 579 – 589.

2. Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка. – Дрогобич – Львів: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка, 2001. – 328 с.

3. Історія Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка в іменах. – Дрогобич: Коло, 2005. – 224 с.

4. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. – Т. 1. – 1939 – 1953. – К.: Наук. думка, 1995. – 748 с.

5. Луцький О. Передмова / Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. – Т. 1. – 1939 – 1953. – К.: Наук. думка, 1995. – С. 21 – 22.

Попп Руслана. История Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко в первые послевоенные годы (1944 – 1953). В статье освещается деятельность Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко в 1944 – 1953 годах, когда в крае возобновляется сталинский тоталитарный режим. Анализируется студенческий и преподавательский состав тогда еще учительского института. Прослеживается влияние общественно-политической ситуации в регионе на работу высшего учебного заведения.

Ключевые слова: Дрогобыч, учительский институт, преподаватели, студенты, сталинский тоталитарный режим.

Popp Ruslana. History of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University during the first post war years (1944 – 1953). The article deals with the activities of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko in 1944 – 1953, the period when Stalin's totalitarian regime was restored. Students' and teachers' staff of the Teachers' Training Institute is analyzed. The influence of socio-political situation on the work of the higher education institution in the region is traced.

Key words: Drohobych, teachers' training institute, teachers, students, Stalin's totalitarian regime.